

Herren er nær ved dem, hvis hjerte er knust

Brev til ægtefæller, der er blevet separeret eller skilt, eller som har giftet sig igen.
Overskriften citerer Salme 34, 19

Af Dionigi card. Tettamanzi¹

Kære brødre og søstre.

Jeg har længe næret ønske om at henvende mig til jer på den mest direkte og personlige måde.

Ja, jeg kunne virkelig godt tænke mig at få lov til at komme hjem til jer som en broder og bede om lidt af jeres tid.

Det gør jeg nu med dette brev, der skal være enkelt og ligetil, nærmest en bøn om at måtte sætte mig hos jer og føre en samtale med jer, som jeg håber, I vil være glade for, og som kan fortsætte i fremtiden.

De af jer, som er troende og føler et tilhørsforhold til Kirken, betragter også biskoppen som en far og en lærer. Og jeg som biskop bekymrer mig meget for de døbte, der måske ikke længere anser sig for troende, eller som på grund af manglende forståelse eller skuffelser føler sig udelukket fra Herrens disciples store fællesskab.

Jeg ville gerne møde jer begge og indlede en dialog med jer alle sammen i et forsøg på at dele glæderne og besværlighederne på vores fælles vandring; prøve at høre noget om det, I oplever til daglig; prøve at lytte til og tage jeres spørgsmål til mig; betro jer de følelser og ønsker, jeg nærer for jer i mit hjerte.

Kort sagt: Ved at læse disse sider åbner I jeres dør lidt og lader mig komme indenfor! Akkurat ligesom jeg ved at skrive disse sider åbner mig for jer i ønsket om en gensidig fortrolighed.

Kirken er jer nær

Først og fremmest vil jeg sige jer, at vi ikke kan betragte os som fremmede over for hinanden; for Kirken og for mig som biskop er I elskede og ønskede søstre og brødre. Og mit ønske om at komme

¹ Kardinal Dionigi Tettamanzi er ærkebiskop af Milano. Brevet er oversat af Kirsten Dam. Red.

i dialog med jer udspringer af en oprigtig hengivenhed og af bevidstheden om, at I går rundt med spørgsmål og lidelser, som det ofte forekommer jer, at Kirken overser eller er uvidende om.

Derfor vil jeg gerne sige, at den kristne menighed respekterer jeres menneskelige smerte.

Nogle af jer har ganske givet oplevet en vis strenghed fra Kirkens side. De har ikke følt sig forstået i en situation, der i forvejen var vanskelig og smertefuld; måske har de ikke fundet nogen, der var parat til at lytte og hjælpe; sommetider har de måttet høre ord, der virkede som en ubarmhjertig dom eller en fordømmelse uden appel. Og de har kunnet få den opfattelse, at de var blevet svigtet eller forkastet af Kirken.

Det første, jeg vil sige, når jeg sætter mig ned sammen med jer, er derfor dette: "Kirken har ikke glemte jer! Og endnu mindre forkaster den jer eller anser jer for uværdige."

Jeg kommer til at tænke på de ord fulde af håb, som Johannes Paul II henvendte til de familier, der var kommet fra hele verden i anledning af jubelåret 2000: "Over for så mange opløste familier føler Kirken sig kaldet til ikke at fremkomme med en streng og ligeglåd fordømmelse, men derimod til at lade Guds ords lys trænge ind i krogene på alle disse menneskelige dramaer sammen med vidnesbyrdet om hans barmhjertighed".²

Så hvis I på jeres vej er stødt på mænd eller kvinder fra den kristne menighed, som på en eller anden måde har såret jer med deres holdning eller deres ord, ønsker jeg at udtrykke min beklagelse heraf og betro alle uden undtagelse til Guds dom og barmhjertighed.

Som kristne omfatter vi jer med en særlig kærlighed – ligesom den, forældre føler, når de med større opmærksomhed og bekymring ser på det barn, der er i vanskeligheder og lider, eller som den dybere finfølelse, hvormed søskende støtter hinanden, efter at de gennem lang tid har kæmpet for at forstå hinanden og kunne tale åbent sammen.

Jeres sår er også vores

Nu vil jeg gerne kunne lytte til jeres spørgsmål og overvejelser.

Også vi præster ved, at opløsningen af et ægteskab for de fleste af jer ikke har været nogen nem beslutning at tage og ikke er sket uden alvorlige overvejelser. Det har tværtimod været en vanskelig periode af jeres liv, noget, der har rejst det påtrængende spørgsmål om årsagen til, at det projekt, I havde troet på og brugt megen energi på, ikke lykkedes.

Det er helt afgjort, at beslutningen om dette skridt efterlader nogle sår, der kun vanskeligt heles. Måske indsniger der sig endog tvivl om muligheden for at gennemføre noget stort, som man har håbet stærkt på; uundgåeligt melder spørgsmålet sig om det eventuelle gensidige ansvar; det fremkalder en heftig smerte at føle sig svigtet i den tillid, man nærrede til den ledsager, man havde valgt for hele livet; man bliver grebet af en følelse af utilstrækkelighed over for de børn, der er blevet involveret i en lidelse, som de ikke er ansvarlige for.

Jeg kender disse bekymringer og forsikrer jer om, at den smerte og det sår, de er udtryk for, påvirker hele det kirkelige fællesskab.

Et ægteskabs ophør er også for Kirken årsag til lidelse og kilde til alvorlige spørgsmål: Hvorfor tillader Gud, at det bånd bliver brudt, som er det "store tegn" på hans fuldkomne, trofaste og uforgængelige kærlighed?

² Johannes Paul II, tale ved det tredje verdensmøde for familier, 6. **Klik her** for at se denne tale (engelsk). Red.

Og hvordan har vi selv kunnet eller burdet være tæt på disse ægtepar?

Har vi sammen med dem foretaget en vandring med ægte forberedelse til og ægte forståelse for betydningen af den ægteskabspagt, som de har bundet sig til hinanden med?

Har vi ledsaget dem diskret og opmærksomt på deres vej som par og familie før og efter indgåelsen af ægteskabet?

De spørgsmål og den smerte deler vi med jer, og de berører os dybt, fordi de angår noget, der ligger os meget på sinde, nemlig kærligheden som drømmen og det mest værdifulde i alle menneskers liv.

Jeg tror, at I som gifte kristne kan forstå, hvordan alt dette berører os dybt.

I har valgt at fejre jeres bryllup i den kristne menighed og leve jeres ægteskab som et sakramente, som det store virkningsfulde tegn, der gør Guds egen kærlighed nærværende i verden. En fuldkommen, uforgængelig, trofast og frugtbar kærlighed som den kærlighed, Kristus nærer til os.

Og da den kristne menighed fejrede jeres bryllup, så den dette nye forhold virkeliggjort i jer og bad om Guds nåde til, at dette tegn måtte blive ved med at være som et lys og et glædeligt budskab for dem, der mødte jer.

Når dette bånd brydes, føler Kirken sig på en vis måde forarmet og berøvet et lysende tegn, der skulle være til glæde og opmuntring for den.

Derfor betragter Kirken jer ikke som nogle fremmede, der har svigtet et løfte, men den tager del i den smerte og de spørgsmål, der plager jer så inderligt. Samtidig med jeres egne følelser kan I måske forstå, hvad vi også føler.

Over for beslutningen om at skilles

Nu vil jeg gerne sætte mig ved siden af jer og prøve sammen med jer at gennemtænke de mange skridt og de mange overvejelser, der har bragt jer til at afbryde jeres ægteskabelige samliv.

Jeg kan kun prøve at forestille mig, at I inden denne beslutning har haft problemer den ene dag efter den anden med at leve sammen; nervøsitet, utålmodighed og intolerance, gensidig mistillid, somme tider også uigennemskuelighed, en følelse af forræderi, skuffelse over et menneske, der har vist sig at være helt anderledes end det, I havde kendt i begyndelsen.

Disse daglige og gentagne oplevelser gør til sidst hjemmet til ikke længere at være et sted, hvor der hersker kærlighed og glæde, men til et trykkende fængsel, der synes at ødelægge sjælefreden.

Man ender med at råbe højt, måske også med at miste respekten for hinanden og være ude af stand til at blive enige.

Og man føler, at det ikke kan lade sig gøre at leve sammen længere.

Nej, at vælge at afbryde et ægteskab kan aldrig anses for en let og smertefri beslutning! Når to ægtefæller går fra hinanden, bærer de på et sår i hjertet, som mere eller mindre heftigt kommer til at præge deres liv, deres børns liv og livet for alle de mennesker, som holder af dem (forældre, søskende, slægtninge, venner).

Det sår, I således bærer på, forstår Kirken også.

Også Kirken ved, at det i nogle tilfælde ikke blot er tilladt, men kan være direkte uundgåeligt at tage beslutningen om en separation. Det kan ske for at forsvare personernes værdighed, for at undgå endnu dybere traumer, for at bevare det enestående ved ægteskabet, der ikke bør forvandles til en uudholdelig række af gensidige bitre bemærkninger.

Nej til resignationen

Over for en så alvorlig beslutning er det imidlertid vigtigt, at resignationen og viljen til at afslutte dette kapitel ikke alt for hurtigt får overhånd.

Tværtimod kan en separation give anledning til at se mere køligt vurderende og måske med større klarhed på ægteskabet. Det er ikke hensigtsmæssigt – ifølge et klogt princip hentet fra det åndelige liv – at træffe afgørende beslutninger, når ens sind er i oprør på grund af bekymringer eller stormfulde omvæltninger.

Det er ikke sikkert, at alt er tabt. Måske er der endnu kræfter til at indse, hvad der er sket med ens parforhold og familieliv; måske er det endnu muligt at ønske og vælge at søge klog og kompetent hjælp til at finde frem til en ny fase i et liv i fællesskab; eller måske er der kun plads til ærligt og redeligt at erkende ansvaret for, at det ægteskab, der blev indgået i kærlighed og formodet hengivenhed, er blevet totalt ødelagt.

Der eksisterer altid et ansvar. Og selv om vi ofte gerne lægger skylden på omgivelserne, på samfundet, på tilfældet, ved vi i virkeligheden godt, at det også er vort ansvar.

Selv om vi ikke har villet det, og selv om det i begyndelsen er sket uden onde hensigter, men udelukkende af ubetænksomhed, er der handlinger, ord, vaner og valg, der har belastet forholdet og været afgørende for en bestemt udgang på ægteskabet. Rigtig mange gifte mennesker bliver alene og føler denne situation som en uretfærdighed, der er overgået dem: "Det er ikke min skyld! Jeg ønskede det ikke! Jeg har gjort alt, hvad der var muligt!"

Korsets budskab

Som medmenneske vil jeg bede alle dem, der i lyset af sandheden forstår, at de har haft et klart – og oven i købet stort – ansvar for, at deres ægteskab er gået i stykker, om at tage imod kaldet fra Guds barmhjertige kærlighed. Gud dømmes os sandfærdigt, han kalder os til omvendelse, han helbreder os med forslag til et nyt liv.

At vedkende sig sit ansvar vil ikke sige at leve med en nytteløs og skadelig skyldfølelse. Det betyder snarere at åbne sit liv for den frihed og nye tilstand, som Gud lader os opleve, når vi af hele vort hjerte vender tilbage til ham.

Og alt, hvad der endnu er muligt at gøre for at afhjælpe de negative konsekvenser, som berører ens familie, og for at ændre sit liv ... alt det skal gøres med frisk mod og omgående.

Til de ægtefæller, som derimod først og fremmest har følt deres ægteskabskrise som en uretfærdighed mod dem selv, vil jeg sige, at de, eftersom de er kristne, ikke kan glemme det smertefulde, men livgivende budskab fra Korset. Fra dette frygtelige sted, fyldt af smerte, forladthed og uretfærdighed, åbenbarede vor Herre Jesus Kristus sin store kærlighed som ufortjent tilgivelse og sig selv som offergave.

Som biskop, og først og fremmest som kristen, kan jeg ikke glemme dette, men føler trang til i al stilhed at holde det op for jer som ord, der, selv om de får hjertet til at bløde, ikke er frugtesløse og meningsløse.

Og selv om det eneste, I kan medbringe til hver fejring af Eukaristien, er jeres problemer med at forstå og tilgive, har I i virkeligheden allerede en stor skat at ofre sammen med Kristus i erindringen om hans Kors, nemlig den ydmyge læggen jeres elendighed frem.

I jeres smertefulde livsafsnit er de små børn ofte nogle af de uskyldige hovedpersoner, der imidlertid ikke er mindre involverede.

Det samme er tilfældet for de større børn, der ser deres følelsesmæssige sikkerhed smuldre midt i den vanskelige ungdomstid, og som ofte får sværere ved at forestille sig, hvordan det en dag skal gå med realiseringen af deres drøm om kærlighed.

Men håbet er der stadig; hver eneste dag ser vi omkring os eksempler på heroiske og beundringsværdige forældre, som er blevet alene og alligevel opfoster og opdrager deres børn med kærlighed, fornuft, omsorg og opofrelse.

Jeg takker disse mødre og fædre, som er et stort eksempel for os alle. Jeg takker dem, jeg beundrer dem og ønsker inderligt, at vores menigheder må være en støtte for dem, når de har brug for det.

Samtidig vil jeg henstille til alle separerede forældre ikke at gøre livet endnu vanskeligere for deres børn ved at berøve dem samværet med den anden forælder og den oprindelige familie og ved ikke at sørge for en retfærdig bedømmelse og omtale af dem. Ifølge de seneste lovbestemmelser har børnene også brug for både deres far og deres mor og ikke for unødigt hævn, jalousi eller hårdhjertethed.

Det, jeg indtil nu har sagt om separationstiden, gælder i endnu højere grad for den, der har foretaget det afgørende valg – sommetider pludseligt og næsten uomgængeligt – at lade sig skille og valgt at lade skilsmissen følge af en ny forbindelse. Og det gælder også for den, der ikke har været direkte involveret i en separation eller en skilsmisse, men lever i et parforhold med en separeret eller fraskilt person.

Med tanken også på disse mennesker vil jeg fremkomme med et sidste spørgsmål, som ligger mig meget på sinde, og som jeg oprigtigt ønsker at tale med jer om.

Er der plads til jer i Kirken?

Hvilken plads er der i Kirken til mennesker, som er blevet separeret, skilt eller lever i et nyt parforhold?

Er det sandt, at Kirken udelukker dem fra sit liv for evigt?

Selv om pavens og biskoppernes lære på dette område er klar og er blevet gentaget mange gange, sker det fortsat, at man hører denne dom: "Kirken har ekskommuniceret de fraskilte! Kirken jager de separerede bort!"

Den opfattelse er så rodfæstet, at disse mennesker i krise ofte fjerner sig fra det kristne fællesskab af frygt for at blive afvist eller under alle omstændigheder fordømt.

Jeg vil være tro mod mit forsæt om at tale til jer på en medmenneskelig, ligefrem måde og uden at brede mig for meget, og derfor fremfører jeg igen det afgørende punkt i denne overvejelse, nemlig Jesu ord, som vi som kristne trofast bør holde fast ved. I det ord finder vi svaret på vores spørgsmål.

Herrens ord om ægteskabet

Jesus har også talt om ægteskabet og dét på en så radikal måde, at selv de første disciple, af hvilke mange sandsynligvis var gift, blev forbløffede.

Jesus slår fast, at ægteskabet mellem en mand og en kvinde er uopløseligt,³ eftersom hele Guds oprindelige plan med menneskeheden udtrykkes i den ægteskabelige forbindelse, og det er Guds ønske, at mennesket ikke skal være alene, men skal leve sit liv i et holdbart og trofast fællesskab. Netop sådan er Guds eget liv, han, som er kærlighed, en trofast, uendelig og livgivende kærlighed, der som et lysende tegn kommer til udtryk i den gensidige kærlighed mellem mand og kvinde. Og på den måde, understreger Jesus, "er de ikke længere to, men ét kød. Hvad Gud altså har sammenføjet, må et menneske ikke adskille".⁴

Fra den dag er Jesu ord blevet ved med at udfordre os og forurolige os. Allerede i det første øjeblik blev disciplene så forargede over perspektivet i Jesu tale, at de nærmest i protest erklærede, at hvis ægteskabet er et så højt og krævende kald, er det måske "bedre ikke at gifte sig".⁵

Men Jesus insisterer og viser os tillid: "Den, der er i stand til at forstå, han må forstå",⁶ forstå, at dette krav ikke har til formål at skræmme os, men i højere grad skal vise, hvilken storslået opgave mennesket er kaldet til efter Guds skaberplan.

Denne storhed er senere blevet forstærket ved, at ægteskabspagten bliver fejret i Kirken som et sakramente, et virkningsfuldt tegn på den kærlighed, der forener Kristus med Kirken som hans brud. Kristus forlanger ikke det umulige af os, han ofrer sig selv for os som vej, sandhed og liv i kærlighed.

Jesu ord og vidnesbyrdet om, hvordan han har vist os sin kærlighed gennem sit liv på jorden, har til alle tider været det enestående og faste udgangspunkt for Kirken; den har aldrig følt sig bemyndiget til at opløse et sakramentalt ægteskab, som er gyldigt indgået og fuldbyrdet i den, også intime, forening af ægtefællerne, så de netop er blevet "ét kød".

Og det er i denne lydighed mod Kristi ord, vi skal finde grunden til, at Kirken anser det for umuligt at fejre et andet ægteskab som et sakramente, efter at det første er blevet afbrudt.

Grunden til at give afkald på kommunionen

Det er fortsat betydningen af Jesu ord, der ligger til grund for Kirkens anvisning med hensyn til det umulige i at gå til kommunion for mennesker, der lever i et nyt fast forhold.

Men hvorfor?

³ Jf. Matt 19,1-12: ¹ Da Jesus var færdig med denne tale, forlod han Galilæa og drog gennem landet øst for Jordan til Judæa. ² Og store skarer fulgte ham, og han helbredte dem dér. ³ Nogle farisæere kom hen til Jesus, og for at sætte ham på prøve spurgte de: "Er det tilladt en mand at skille sig fra sin hustru af en hvilken som helst grund?" ⁴ Han sagde: "Har I ikke læst, at Skaberen fra begyndelsen skabte dem som mand og kvinde ⁵ og sagde: »Derfor skal en mand forlade sin far og mor og binde sig til sin hustru, og de to skal blive ét kød.« ⁶ Derfor er de ikke længere to, men ét kød. Hvad Gud altså har sammenføjet, må et menneske ikke adskille." ⁷ De spurgte ham: "Hvorfor har Moses så påbudt manden at give et skilsmissebrev, når han skiller sig fra hende?" ⁸ Han sagde til dem: "Det var med tanke på jeres hårdhertighed, at Moses tillod jer at skille jer fra jeres hustru, men fra begyndelsen var det ikke sådan. ⁹ Jeg siger jer: Den, der skiller sig fra sin hustru af anden grund end utugt og gifter sig med en anden, begår ægteskabsbrud." ¹⁰ Hans disciple sagde til ham: "Hvis mandens forhold til kvinden er sådan, er det bedre ikke at gifte sig." ¹¹ Men han sagde til dem: "Hvad dette går ud på, kan ikke alle rumme, men kun de, der får det givet. ¹² Der er dem, der er uegnede til ægteskab fra moders liv, og der er dem, der er uegnede, fordi mennesker har gjort dem uegnede til det, og der er dem, der har gjort sig selv uegnede for Himmerigets skyld. Lad dem, der kan, rumme det!"

⁴ Vers 6

⁵ Vers 10

⁶ Jf. vers 11

Fordi vi i Eukaristien ser tegnet på Kristi uopløselige ægteskabelige kærlighed til os, en kærlighed, der konkret bliver modsagt af de menneskers "brudte tegn", som har gjort ende på et ægteskab og nu lever i et nyt forhold.

I må således forstå, at Kirkens bestemmelse ikke er udtryk for en vurdering af den kærlighed og af kvaliteten af det forhold, som de fraskilte gengifte lever i. At disse forhold ofte er kendetegnet af ansvarsfølelse og kærlighed både ægtefællerne imellem og over for børnene, er en kendsgerning, som ikke undrager sig Kirkens og dens præsters opmærksomhed. Det er derfor ikke en vurdering af de enkelte personer eller deres liv, men en nødvendig norm på grund af det faktum, at disse nye forhold objektivt set ikke kan være tegn på Jesu enestående, trofaste og udelte kærlighed til Kirken.

Det er klart, at den regel, som begrænser adgangen til kommunionen, ikke refererer til ægtefæller i krise eller blot separerede; med den tilbørlige åndelige indstilling kan de efter reglerne gå til skrifte og til kommunion. Det samme gælder også for det menneske, som med urette har måttet lade sig skille, men som betragter sit kirkeligt indgåede ægteskab som det eneste i sit liv og vil forblive trofast mod det.

Det er under alle omstændigheder fejlagtigt at mene, at begrænsningen af adgangen til kommunionen betyder, at de fraskilte gengifte er udelukket fra at realisere et liv i tro og kærlighed inden for det kirkelige fællesskab.

I hjertet af et trosliv båret af venten

Den fulde deltagelse i Eukaristien er helt klart højdepunktet af det kristne liv, men dette bør ikke kun reduceres til højdepunktet. Det forholder sig ligesom med en pyramide: selv om den mister sin spids, falder den solide masse ikke, den bliver stående.

At kunne gå til kommunion i messen er afgjort særlig vigtigt og af stor betydning for de kristne, men rigdommen i menighedslivet, som består af en række ting, alle kan deltage i, er fortsat til rådighed og inden for rækkevidde for den, der ikke længere kan gå til kommunion.

Selve deltagelsen i søndagsmessen indebærer frem for alt en opmærksom lytten til Guds ord og en fælles bøn til Helligånden om at sætte os i stand til at leve efter det i trofast venten på Herren, som kommer.

Det er særlig forventningen om Guds komme og det endelige møde med ham, der er kernen i den kristne tro, som Kirken siger i sin liturgi umiddelbart før kommunionen: "I forventning om det salige håb, vor Frelses, Jesu Kristi komme". Han er faktisk allerede kommet, men skal komme igen og til fulde åbenbare sit kærlighedsriges herlighed. Og vi er allerede Guds børn, men det, som vi virkelig er, er endnu ikke afsløret i al sin glans.

Derfor beder jeg jer alle om fulde af tro at deltage i fejringen af Eukaristien, selv om I ikke kan gå til kommunion. Det vil tilskynde jer til at forstærke den indre forventning om Herrens komme og ønsket om at møde ham ansigt til ansigt med al vort livs rigdom og fattigdom. Lad os aldrig glemme, at messen i sit væsen altid rummer en "åndelig kommunion", der forener os med Gud og i ham forener os med vores brødre og søstre, som går op til hans bord.

Efter at Pave Benedikt XVI for nylig i en skrivelse bekræftede, at de fraskilte gengifte ikke kunne gå til kommunion, fortsatte han med at sige, at de "trods deres situation dog stadig tilhører Kirken, som ledsager dem med særlig opmærksomhed i ønsket om, at de så vidt som muligt fører et kristent liv gennem deltagelse i den hellige messe, dog uden at modtage kommunionen, og ved at lytte til Guds ord, deltage i eukaristisk tilbedelse, bøn, menighedsliv, gennem fortrolig samtale med præst

eller åndelig vejleder, og ved opofrende næstekærlighed, bod og indsats for opdragelse af børnene".⁷

Altså beder jeg jer fraskilte og gengifte om ikke at fjerne jer fra troslivet og Kirkens liv.

Jeg beder jer om at deltage i fejringen af Eukaristien om søndagen.

Også I er kaldet til den fornyelse af livet, som skænkes os i Helligånden.

Også I har adgang til Guds mange nådemidler.

Også af jer forventer Kirken et aktivt nærvær og beredvillighed til at støtte dem, der har brug for jeres hjælp.

Og jeg tænker frem for alt på den store opgave, der ligger i børneopdragelsen, som mange af jer som forældre er forpligtet til at tage jer af, og på omsorgen for at opretholde et positivt forhold til de oprindelige familier.

Dernæst tænker jeg på det enkle, omend vanskelige, vidnesbyrd, der kommer til udtryk gennem et kristent liv med bøn og næstekærlighed.

Endelig tænker jeg også på, hvordan I selv på baggrund af jeres konkrete erfaringer kan være til hjælp for andre, der skal igennem perioder og situationer, der ligner dem, I har oplevet.

I særdeleshed med henblik på den situation, nogle af jer befinder jer i, vil jeg gentage det, som Johannes Paul II har skrevet: "Man bør også påskønne det værdifulde vidnesbyrd fra de ægtefællers side, der, skønt de er blevet forladt af deres partner, i kraft af troen og det kristne håb ikke har engageret sig i et nyt forhold; også disse mennesker vidner om en ægte troskab, som verden i dag har stort behov for. Af den grund bør de opmuntres og støttes af præsterne og af Kirkens troende".⁸

Jeg vil gøre de ord, som biskopperne i de andre kirker i Lombardiet har skrevet, til mine og sammen med jer alle bede Helligånden om "ved gerninger og profetiske tegn at gøre det klart for alle, at ingen er udelukket fra Guds barmhjertighed, at ingen nogensinde er forladt af Gud, men altid kun er ønsket og elsket".⁹

Gud, som er midt iblandt os, er jer nær

Jeg skal nu til at afslutte mit brev, hvor jeg har prøvet at vise mine følelser for jer, kære ægtefolk, som befinder jer midt i en vanskelig situation, en krise, en separation, eller som har giftet jer igen borgerligt efter en skilsmisse.

Jeg bilder mig på ingen måde ind at have forstået alt, hvad der rører sig i jeres sind, og heller ikke at have givet svar på alle de spørgsmål, I havde at stille!

Og alligevel tror jeg, at vi har kunnet få gang i en samtale, der kan hjælpe os til at forstå hinanden med større åbenhed og gensidig kærlighed. Jeg håber, det kan blive en samtale, der vil fortsætte med den ligefremhed og kærlighed, der har fået mig til at skrive dette brev. En anbefalelsesværdig vej for jer kunne være at tale med jeres præster.

⁷ Benedikt XVI, skrivelsen Sacramentum caritatis, 29. **Klik her** for at se denne tekst (dansk). Red.

⁸ Johannes Paul II, Familiaris consortio, 20. **Klik her** for at se teksten (engelsk). Red.

⁹ Lettera alle famiglie, 28. Teksten er ikke fundet på internettet. Red.

Jeg opfordrer jer til at opsøge dem, tale med dem og have tillid til dem. For nogle af jer vil det måske ikke være så nemt igen at få et afklaret forhold til Kirken uden først at have fået talt åbent og oprigtigt med en præst, I har tillid til.

I må ikke forlange, at præsterne skal anviser jer nogle nemme løsninger eller overfladiske genveje. Søg hellere i præsterne medmennesker, der kan hjælpe jer til at forstå og leve efter Guds vilje med et åbent sind og tro; sammen med jer kan de lytte til Guds ord, som er krævende, men altid levendegørende; de kan hjælpe jer med også i de perioder at forblive i Kirkens fællesskab.

Stadig med henblik på dialog ønsker jeg inderligt, at I også kan finde nogle kristne ægtepar og familier, som fulde af medmenneskelighed og tro vil tage imod jer, lytte til jer og vandre sammen med jer på den vej, som vi alle er kaldet til at tilbagelægge her i livet i kærlighed til Gud og vores næste.

Jeg er taknemmelig for, at I har modtaget mig i jeres hjem.

Sammen med jer beder jeg Gud om, at vi altid, i fællesskab som brødre og søstre i den samme Kirke, må finde trøst og opmuntring i visheden om, at "Herren er nær ved dem, hvis hjerte er knust",¹⁰ og at han i sin kærlighed altid er midt iblandt os!

Milano, Festen for Herrens Åbenbarelse 2008

+ Kardinal Dionigi Tettamanzi
Ærkebiskop af Milano

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

¹⁰ Sl 34,19